

ӘДЕБИЕТТЕР:

84(5Қаз) Мақатаев, М.
М 16 Аманат: Жыр жинағы/ Құраст.
А.Алтай.-Алматы:Атамұра,1999.-304 б.

84(5Қаз) Мақатаев, М.
М 16 Бәсіре: Өлеңдер, толғаулар,
дастандар.-Алматы: Жалын, 1981.-144 б.

84(5Қаз) Мақатаев, М.
М 16 Жылап қайттым өмірдің базары-
нан: Жыр кітабы / Құраст. Л. Әзімжанова.- Ал-
маты: Жалын, 1994.-256 б.

84(5Қаз) Мақатаев, М.
М 16 Мұқағали: жыр кітабы. – Алматы:
ҚАЗАқпарат, 2011.- 624 б.

84Қаз7 Мақатаев, М.
М 16 Қош, махаббат: прозалық
шығармалары.-Алматы: Жазушы,
1988.-288 б.

84Қаз7 Мақатаев, М.
М 16 Өлеңдер / Құраст. Ж. Қайрон-
баев.-Алматы:Рауан,1991.-144 б.

84 Қаз7 Мақатаев, М.
М 16 Өмір-өзен: Өлеңдер мен
дастандар.- Алматы: Раритет, 2005.- 288 б.

84 Қаз7 МақатаевМ.
М 16 Өмірдастан: Өлеңдер мен
поэмалар.-Алматы: Жазушы, 1976.- 232 б.

84(5 Қаз) Мұқағали (Мақатаев)
М 16 Қарасаздан ұшқан қарлығаш:
Өлеңдері мен күнделігі / Құраст. Л. Әзімжанова.-
Алматы: Жалын, 1999.-224 б.

М.Мақатаев туралы әдебиеттер:

92.(5Қаз) “Қазақстан”: Ұлттық энциклопедия/ Бас
Қ 18 редактор Б.Аяған.-Алматы “Қазақ энцикло-
педиясы” Бас редакциясы, 2004.—696 б.

83.3(Қаз) Қазақ әдебиеті. Энциклопедиялық
анықтамалық. — Алматы: «Аруна Ltd.» ЖШС,
2005 жыл.– 576 б.

83.3(5Қаз) Мәсімхан, Д.
М 36 Сарап: Әдеби зерттеу
мақалаларының жинағы.- Астана: Елорда,
2001.-240 б.

Теміртау қаласы
Тәуелсіздік гүлзары, 13/1
Тел.: 8721-3 92-34-10
Электрондық адрес: tfd2-2011@mail.ru

Абонемент кітапханашысы:
Б. М. Шаймаханова

«Теміртау қ. ОКЖ» КММ
№2 (балаларға арналған)
кітапхана-филиалы

«Мұқағали Мақатаев – Ғасыр ақыны»

(1931-1976)

оқырманға жадынама

Теміртау, 2016.

Мұқағали Сүлейменұлы Мақатаев - Шынайы поэзия өкілі, ғажайып ақындардың бірі. Биыл қазақ поэзиясының ақиық ақыны Мұқағали Мақатаев көзі тірі болса, 85 жасқа толар еді. «Бүгін менің туған күнім, ой, пәлі-ай!» деп жырлаған ақынның туған күні ескерусіз қалған емес. Жыл сайын ақпанның 9-ыншы жұлдызында Мұқағалидың жырларымен сусындап өскендер ақынның ескерткіші жанында өлең оқып, жырдан шашу шашады. Себебі Мұқағалидың поэзиясы адамның жансарайын жаңғыртып, ой-санасын сәулелендіріп, болмыс-бітімін жаңаша жасандыра, жарқырата түсетін нақты рухани күшке айналып отыр. Мұқағали Мақатаев қазіргі Алматы облысы, Райымбек ауданындағы Қарасаз аулында 1931 жылы 9 ақпанда дүниеге келді. Балалық шағы соғыспен тұспа-тұс келген Мұқағали өлеңді он-он бір жасынан жаза бастайды. Алғашқы өлеңдері аудандық газетте жарық көрген Мұқағали шығармалары 1960-1970 жылдары үздіксіз басылады, бұл жылдарды ақынның қазақ поэзиясының биік шыңына көтерілген уақыты деп санауға болады. Ауыл орта мектебін 1948 жылы бітіріп, өз ауылында комсомол, кеңес қызметтерінде болған. Кейін аудандық газетте әдеби қызметкер, Қазақ радиосында диктор болған, «Қазақ әдебиеті» газетінде, «Жұлдыз» журналында поэзия бөлімін басқарған.

Қазақстан Жазушылар одағында поэзия секциясында әдеби кеңесші қызметін атқарған. Тырнақ алды туындылары Нарынқол аудандық «Советтік шекара» (қазіргі «Хан тәңірісі») газетінде 1948 жылдары жариялана бастаған. 1954 жылы бір топ өлеңі «Әдебиет және искусство» (қазіргі «Жұлдыз») журналында, одан кейін бір шоғыр жырды Ә.Тәжібаевтың сәт сапар тілеген сөзімен «Қазақ әдебиетінде» жарияланған. Аз ғұмыры ішінде бірнеше лирикалық жыр жинағы мен дастандарын ұсынған. Жыр аудармасы саласында Шекспирдің сонеттерін, Дантенің «Құдіретті комедиясын» қазақшалады. Ақынның «Саржайлау», «Сөнбейді, әже, шырағын», «Кел, еркем, Алатауыңа» өлеңдеріне сазгер Н.Тілендиев ән шығарған. Ақын тұрмыс тауқыметін тарта жүріп, әпербақан сынға ұшырағанда да "Ақынның ақындығы атақта емес, арда ғана" деген байламды берік ұстап, шен-шекпенге де, лауазым-атаққа да қызықпаған. М.Мақатаев қаламынан "Қарлығашым, келдің бе?", "Дариға жүрек", "Аққулар ұйықтағанда", "Шуағым менің", "Өмір-дастан" т.б. жыр жинақтары туған. Қырық бес жасында қайтыс болған соң, Мұқағалидың екінші өмірі - өлмес ғұмыры басталды. Ақынның артында қалған мол мұрасы: "Соғады жүрек", "Шолпан", "Жырлайды жүрек", "Өмір-өзен" т.б. жыр кітаптары,

"Қош, махаббат!" атты прозалық кітабы оқырманның қолдан-қолға түспей, іздеп жүріп оқитын шығармаларына айналды. Өмірді сүюдің ғажайып үлгісін көрсеткен ақын Мұқағали "Жан азасы" (реквием) поэмасында өмір туралы гимн туғызды. "Аққулар ұйықтағанда" поэмасында ел наным-сенімін қастерлеу, сұлулық үндестігін жыр етсе, "Райымбек, Райымбек!" дастанында ел тарихын, ел басына қатер төнгенде қолына ту алып, жауына қарсы аттанған Райымбек Хангелдіұлының ерлігін суреттейді. М.Мақатаев поэзиясы жұмыр жердің барлық мәселесіне араласқан, кең ауқымды тақырыпты қамтиды. Оның туған жер, адамдар тағдыры, өмір мен өлім, ана мен бала, ақын мен ақындық, соғыс тауқыметі т.б. тақырыптағы лирикасы қайталанбас ұлттық сипатта, ұлттық зермен кестеленген. Туған халқының арман-мақсатын терең түсінген, толғай жазған, жанының жыршысы болған ақиық ақын Мұқағали Мақатаевтың екінші өмірі – мәңгілік ғұмыры енді басталып отыр. Қазақта Абай дара болса, Мұқағали да жалғыз! Біртуар дара ақын Мұқағали Мақатаевтың қаламынан туған қанатты жырлар халқымен бірге мәңгі жасай бермек.